

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ

Актуальні проблеми історії України в міжнародному вимірі

Ступінь вищої освіти PhD доктор філософії

Спеціальність 032 «Історія та археологія»

Освітня програма «Історія України»

Рік навчання 2, семестр 3

Форма навчання денна/заочна

Кількість кредитів ЄКТС 5

Мова викладання українська

Лектор курсу

Кравченко Наталія Борисівна

**Контактна інформація
лектора (e-mail)**

---

nataly_kyiv@nubip.edu.ua

Сторінка курсу в eLearn

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4974>

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Вибіркова дисципліна «Актуальні проблеми історії України в міжнародному вимірі» є професійно-орієнтованою дисципліною освітньої програми підготовки фахівців за третім (освітньо-науковим) рівнем і має за мету формування в аспірантів системи теоретичних і практичних знань та навичок з актуальних проблем історії України в міжнародному вимірі від середньовіччя до сучасності для забезпечення їхньої професійної підготовки у якості науковців. Актуальні проблеми історії України в міжнародному вимірі охоплюють широкий спектр питань, що стосуються як внутрішніх справ, так і відносин України з іншими країнами та міжнародними організаціями. Важливим є питання як представлена українська історія у вітчизняній та зарубіжній історіографії, як міжнародні дослідники сприймають та вивчають історію України, бо ці аспекти впливають на сприйняття та розуміння країни за кордоном і можуть мати велике значення для формування образу України в світовому співтоваристві. Серед завдань курсу: навчити аспірантів дотримуватись цивілізаційного підходу до історичного дискурсу України у всесвітньо-історичному контексті; показати європейський контекст української історії з найдавніших часів до сучасності; познайомити з особливостями взаємодії України з країнами Європи та світу; розкрити місце й роль України в новітній системі європейського облаштування;

розвинути тезу про невід'ємність історії України з міжнародною спільнотою та закономірність європейського вектору в розбудові національної державності. Аспіранти мають усвідомлювати історію України як невід'ємну складову загальноєвропейського історичного процесу у її міжнародних зв'язках із західним світом; вміти створювати нові знання через оригінальні дослідження, якість яких може бути визнана на національному та міжнародному рівнях; визначати загальне та унікальне в історії України як частини міжнародної спільноти; розрізняти загальносвітові, європейські та регіональні закономірності історичних процесів; враховувати геополітичні впливи та міжнародні явища та події, що стали визначальними для поступу української історії; усвідомлювати роль і внесок України у становленні сучасної системи міжнародних відносин, місце в Європі та світі. Актуальним є питання сучасної політичної ситуації, в якій опинилась Україна, внаслідок російсько-української війни. Навчальний курс містить 150 годин (5 кредитів). Дисципліна поділена на два модулі. Перший модуль – Історія України в міжнародній орбіті від середньовіччя до сучасності. Другий модуль – Міжнародна практика незалежної України. Ефективному вивченню навчального курсу сприяють не лише аудиторні заняття, а й значною мірою самостійна робота дослідників. Необхідна постійна систематична робота з різноманітними джерелами інформації як вітчизняними, так і зарубіжними: першоджерелами, енциклопедіями, довідниками, статистичними довідниками, науковими монографіями та статтями, науково-популярною літературою тощо.

Компетентності ОП:

- *інтегральна компетентність (ІК)*: Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері історії та археології, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

- *загальні компетентності (ЗК)*:

ЗК 1. Здатність до науково-професійного іншомовного мовлення. Здатність використовувати іноземну мову для представлення наукових результатів в усній та письмовій формах, для розуміння іншомовних наукових та професійних текстів для спілкування в іншомовному науковому і професійному середовищах.

ЗК 5. Комплексність та системний підхід до проведення наукових досліджень із дотриманням академічної доброчесності.

ЗК 10. Здатність бути критичним та самокритичним. Здатність критично сприймати та аналізувати чужі думки й ідеї, шукати власні шляхи вирішення проблеми, рецензувати наукові публікації та автореферати, здійснювати критичний аналіз власних матеріалів.

ЗК 11. Здатність генерувати нові науково-теоретичні та практично спрямовані ідеї (креативність).

- *спеціальні (фахові) компетентності (СК)*:

СК 1. Комплексність у проведенні досліджень у галузі історія.

СК 2. Здатність до ретроспективного аналізу наукового доробку у напрямі дослідження історії

СК 3. Комплексність у володінні інформацією щодо сучасного стану і тенденцій розвитку світової і вітчизняної історичної науки.

СК 7. Здатність створювати нові знання через оригінальні дослідження, якість яких може бути визнана на національному та міжнародному рівнях.

СК 9. Здатність брати участь у критичному діалозі. Здатність брати участь у наукових дискусіях на міжнародному рівні, відстоювати свою власну позицію.

СК 10. Здатність до прояву ініціативи щодо практичного впровадження результатів дисертаційного дослідження.

СК 12 Здатність сприймати і досліджувати історію України в контексті світового історичного процесу.

СК 13. Здатність відрізнити специфіку підходів до розв'язання вирішення проблем у галузі історії та археології представників різних наукових напрямів та шкіл, критично осмислювати новітні досягнення історичної науки.

СК 14. Здатність репрезентувати результати наукових досліджень в ЗМІ, мистецтві, літературі.

Програмні результати навчання:

РН 02. Виділяти невирішені проблеми та прогалини в історіографічному масиві.

РН 04. Демонструвати результати власних наукових досліджень з історії та/або археології академічній спільноті.

РН 05. Застосовувати іноземну мову як для роботи із іншомовними джерелами і літературою, так і для презентації результатів власних досліджень міжнародній спільноті.

РН 11. Здатність працювати в міжнародному контексті і реалізовувати спільні проекти у сфері історії та/або археології з європейськими та євроатлантичними інституціями.

РН 13. Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проекти, які дають можливість переосмислити сформоване та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі наукові проблеми історичної науки з дотриманням норм академічної етики і врахуванням соціальних, економічних, культурних, етнічних та правових аспектів.

РН 14 Сприймати, досліджувати та викладати історію України, зокрема, її аграрну історію, в широкому контексті світового історичного процесу.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції/ лабораторні, практичні, семінарські)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
Модуль 1. Історія України в міжнародній орбіті від середньовіччя до сучасності				
Тема 1.	1/2	Визначати віхи національної історії у	Реферативне повідомлення;	20

Україна-Європа: стан наукової розробки проблеми взаємовідносин		<p>всесвітньо-історичному процесі.</p> <p>Розрізняти наукові школи, напрями в історичній галузі</p> <p>Вміти критично осмислювати новітні досягнення історичної науки.</p> <p>Вбачати новизну дослідження.</p>	<p>опрацювання наукової статті;</p> <p>робота з першоджерелом;</p> <p>інформаційне повідомлення про новинки науки</p>	
<p>Тема 2.</p> <p>Русь в системі взаємовідносин середньовічних європейських держав</p>	1/4	<p>Знати витоки, суть, характерні особливості української середньовічної держави в європейському контексті.</p> <p>Вміти розрізняти форми і прояви взаємозв'язків Русі в геополітичному просторі.</p> <p>Аналізувати міжнародне співробітництво поетапно, з виділенням їх специфіки та загальних закономірностей культурно-історичного процесу середньовічної Європи</p>	<p>Реферативне повідомлення;</p> <p>опрацювання наукової статті;</p> <p>робота з першоджерелом;</p> <p>інформаційне повідомлення про новинки науки</p>	20
<p>Тема 3.</p> <p>Еволюція європейської парадигми розвитку України у XIV-XIX століттях</p>	1/4	<p>Характеризувати цивілізаційний статус південно-руських земель</p> <p>Вміти ілюструвати концептуальні положення європейської парадигми розвитку України конкретною-історичним матеріалом</p> <p>Розуміти прояви взаємовпливів Україна-світ у міжнародному</p>	<p>Реферативне повідомлення;</p> <p>опрацювання наукової статті;</p> <p>робота з першоджерелом;</p> <p>інформаційне повідомлення про новинки науки</p>	20

		просторі та досяжність їх результатів		
Тема 4. Україна в геополітичних комбінаціях європейських держав у першій половині ХХ століття та доби біполярного протистояння.	2/2	Знати сутність та володіти категорійним апаратом геополітики Розуміти та аналізувати геополітичне становище України через призму наукових підходів, теорію міжнародних відносин, політичних концепцій Визначати чинники, які сприяли зростанню українського фактору в геополітиці	Реферативне повідомлення; опрацювання наукової статті; робота з першоджерелом; есе	20
Тема 5. Історичні долі українських регіонів	2/2	Знати ключові аспекти проблем соборності та регіоналістики в Україні, їх теоретико-методологічні засади Вміти розрізняти політичну та соціальну складову національної ідеї. Аналізувати вплив зовнішнього фактору на забезпечення соборності та розв'язання проблем регіонів.	Реферативне повідомлення; опрацювання наукової статті; робота з першоджерелом інформаційне повідомлення про новинки науки	20
Модуль 2. Міжнародна практика незалежної України				
Тема 6. Україна крізь призму трансформаційних перетворень у країнах Центральної та Східної Європи.	1/2	Орієнтуватись в суспільно-політичних змінах на постсоціалістичному просторі Вміти робити порівняльний аналіз змін Цн-Сх. Європа-Україна Визначати важливий досвід трансформації	Реферативне повідомлення; опрацювання наукової статті; робота з першоджерелом	20

		<p>постсоціалістичної Європи для України.</p> <p>Визначати причини європейської та євроатлантичної інтеграції країн Цн.-Сх. Європи та України.</p> <p>Замислюватись, чому переважна більшість країн постсоціалістичного простору вже у ЄС та НАТО, а Україна ще й досі – ні.</p>		
<p>Тема 7.</p> <p>Формування взаємин з трьома «полюсами сили»</p>	2/4	<p>Знати варіанти побудови взаємовідносин України з трьома полюсами сили на міжнародній арені.</p> <p>Визначати періоди взаємодії Україна-полюси сили та їх концептуальні засади як новітні детермінанти міжнародних відносин.</p> <p>Аналізувати співробітництво у сфері міжнародних відносин.</p>	<p>Реферативне повідомлення;</p> <p>опрацювання наукової статті;</p> <p>робота з першоджерелом</p>	20
<p>Тема 8.</p> <p>Від багатовекторності до європейського вибору</p>	1/2	<p>Знати суть понять інтеграція..</p> <p>Вміти рівень взаємовідносин Україна-інша країна у міжнародних відносинах.</p> <p>Аналізувати роль і місце міжнародної спільноти в українських революціях.</p>	<p>Реферативне повідомлення;</p> <p>опрацювання наукової статті;</p> <p>робота з першоджерелом</p>	20
<p>Тема 9.</p>	2/4	<p>Знати стратегічні засади входження України до європейського простору.</p>	<p>Реферативне повідомлення;</p>	20

Україна в євроінтеграційних процесах		Аналізувати трансформацію України в контексті європейських стандартів. Визначити євроінтеграційні перспективи України та європейського цивілізаційного діалогу.	опрацювання наукової статті; робота з першоджерелом; політінформація	
Тема 10. Україна — Європейський Союз: новий етап взаємовідносин в умовах російсько-української війни 2014–2022 рр.	2/4	Аналізувати вплив російсько-української війни на позитивну зміну ставлення ЄС та її держав-членів і суспільств до України і її європейських прагнень. Вміти проілюструвати конкретні заходи та дії Європейського Союзу щодо надання морально-політичної підтримки й економічної, фінансової, гуманітарної та військової допомоги Україні у її героїчному супротиві російській агресії. Показати зміни в українському суспільстві та державі до проблеми євроінтеграції	Реферативне повідомлення; опрацювання наукової статті; робота з першоджерелом; політінформація	20
Всього за 1 семестр	15/30			70
Залік				30
Всього за курс				100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

<i>Політика щодо дедлайнів та перескладання:</i>	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
<i>Політика щодо академічної доброчесності:</i>	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи,

	реферативні повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Бачинська О., Чухліб Т. Козацька Україна після зруйнування Запорозької Січі (1775-1905). – К.: Арій, 2021. 352 с.
2. Випробовуючи долю, гартуючи волю. Україна й українці в ХХ – на початку ХХІ ст. У 3-х кн. – Кн. 3: ТРИДЦЯТЬ РОКІВ НЕЗАЛЕЖНОСТІ: ВИКЛИКИ, ВИПРОБУВАННЯ, ВІДПОВІДІ / Авт. кол.: В. Головка, Л. Якубова. НАН України. Інститут історії України. К.: ТОВ Видавництво «Кліо», 2021. 712с.
3. Віднянський С. Незалежна Україна: двадцять років між Європою та Євразією. Україна – Європа – Світ: Міжнар. зб. наук. праць: Серія «Історія, міжнародні відносини». Вип.6/7. Тернопіль, 2011. С.24–38.
4. Водотика Т. Теорія фронтиту та її пізнавальні можливості у контексті історичної регіоналістики. Регіональна історія України: Зб. наук. ст. К.: Інститут історії України НАН України, 2012. Вип. 6. С. 101-114.
5. Галушко К. Український націоналізм. Київ, 2017. 129 с.
6. Головка А. Русь у міжнародному житті Європи ІХ–Х ст. Київ: Ін-т історії України НАН України, 1994. 29 с.
7. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної нації ХІХ–ХХ століття. Видавництво Yakaboo Publishing, 2019. 656 с.
8. Даниленко В.М., Крупина В.О., Кульчицький С.В., Лисенко О.Є., Стяжкіна О.В., Якубова Л.Д. Україна в епіцентрі протистояння світових систем (1939–1990) / НАН України, Ін-т історії України.– Київ:Академперіодика, 2021.–544 с.
9. Дашкевич Я. Україна на межі між Сходом і Заходом (ХІV–ХVІІІ ст.). Записки наукового товариства ім. Шевченка. Львів, 1991. Т. 222. С. 29–30.
- 10.Європейський Союз – Україна : Співробітництво у сфері вищої освіти. Київ: ТОВ «FGL Energy», 2010. 20с.
- 11.Залізняка Л. Україна та Росія: війна цивілізацій. Універсум, 2017. № 3-4. С. 4-11.

12. Зашкільняк Л. Історична пам'ять і соціальні функції історії у сучасному світі. Україна-Європа-Світ. Вип 2. 2009. 156-159.
13. Зінченко А. Історія дипломатії : від давнини до початку нового часу. Навч. посіб. Вінниця : Нова книга, 2002. 564 с.
14. Івченко О. Г. Україна в системі міжнародних відносин: історична ретроспектива та сучасний стан. Київ : «РІЧУАННП», 1997. 688 с.
15. Кравченко Н.Б. Гібридна війна Росії проти України (1991-2021рр.). К.: НУБіП України, 2022. 158 с.
16. Леп'явко С. Українське козацтво у міжнародних відносинах (1561 – 1591 рр.). Чернігів : «Сіверянська думка», 1999. 216 с.
17. Лисяк-Рудницький І. Україна між Заходом і Сходом. Історичні есе: у 2 т. К., 1994. т. 1. с. 1—9.
18. Орлова Т.В. Історія сучасного світу (XV–XXI ст.): Навчальний посібник. Київ: Вікар, 2008. 552 с.
19. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2016. 496 с.
20. Сергійчук В. Іменем Війська Запорозького. Українське козацтво в міжнародних відносинах XVI – XVII ст. Київ: Україна, 1991. 253 с.
21. Січинський В. Чужинці про Україну. Львів: Видавництво «Світ», 1991. 96с.
22. Снайдер Т. Як Україна може дати майбутнє Європі?
<https://www.istpravda.com.ua/articles/2019/06/24/155863/>
23. Снайдер Т. Перетворення націй. Польща, Україна, Литва, Білорусь, 1569-1999. http://irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0000781
24. 30 років Незалежності України: наукове осмислення. Бібліографія / Упоряд. Д. Г. Стегній; Ред. З. Х. Мусіна; Наук. ред., вступ. ст.: Г. В. Боряк, В. В. Головка. Міністерство культури та інформаційної політики України; Національна історична бібліотека України; Інститут історії України НАН України; Український інститут книги. – К.: Вид. дім «Вініченко», 2021. – 635 с.
25. Україна в історіях та оповідях. Есеї українських інтелектуалів / за редакцією В. Ярмоленка. Київ: Інтер-ньюз Україна. Ukraine World. 2019. 304 с.
26. Україна в історії Європи XIX – початку XXI ст.: історичні нариси: монографія. За ред. чл.-кор. НАН України С.В. Віднянського. Київ: Інститут історії України НАН України, 2020. 814 с.
27. Україна в Європі: пошуки спільного майбутнього / Керівник авторського колективу і наук. ред. д. і. н., проф. А. І. Кудряченко. К.: Фенікс, 2009. 544 с.
28. Чухліб Т. Поширення назви «Україна» в офіційному дискурсі Речі Посполитої як один із наслідків Люблінської унії 1569 р. Український історичний журнал. 2019. № 4. С. 4–23.
29. Гантінгтон С. Зіткнення цивілізацій. К.: Зарубіжна освітня література, 2006. 603с.

- 30.Щербак Ю. Україна: виклик і вибір. Перспективи України в глобалізованому світі ХХІ ст. Київ, 2003. 576с.
- 31.Яневський Д. Загублена історія втраченої держави. Харків: Фоліо, 2012. 252 с.
- 32.Eighteenth-Century Ukraine: New Perspectives on Social, Cultural, and Intellectual History / Edited by Zenon E. Kohut, Volodymyr Sklokin, Frank E. Sysyn. – McGill-Queen's University Press, 2023. 672 p.
- 33.Thomas M. Prymak. Ukraine, the Middle East, and the West. – McGill-Queen's University Press, 2021. 306p.